

Stockholm 28 september 2023

Utökade befogenheter på särskilda ungdomshem och LVM-hem, Ds 2023:20

9.5 Reglering av säkerhetsklasser på SiS särskilda ungdomshem och LVM-hem

Akademikerförbundet SSR tillstyrker förslaget att den som vårdas på ett särskilt ungdomshem eller LVM-hem inte får placeras så att han eller hon underkastas mer ingripande övervakning och kontroll än vad som är nödvändigt för att ordningen eller säkerheten ska kunna upprätthållas.

För att undvika godtycklighet behöver det tydligt klargöras hur beslut om placering på hem med förhöjd säkerhetsklass ska gå till. Det behöver också förtydligas vilket inflytande socialtjänsten ska ha på beslutet och på vilket sätt beslutsunderlaget ska dokumenteras.

9.6 Kopplingen mellan säkerhetsklass och användandet av elektroniska kommunikationstjänster

Akademikerförbundet SSR delar promemorians bedömning att generella begränsningar i fråga om användningen av elektroniska kommunikationstjänster bör vara kopplade till den säkerhetsklassificering som gäller för det särskilda ungdomshem eller LVM-hem där den dömde, den unge eller den intagne är placerad.

Men tillstyrker bara under förutsättning att regeringen tillser att nedanstående hinder för en fungerande reglering åtgärdas.

Det har under en längre tid varit platsbrist på SiS särskilda ungdomshem. Under långa tider har det varit kö och barn som är varit i akut behov av vård och behandling inom SiS har fått vänta på plats. Inte sällan med fara för den unges

liv. Med dagens utveckling av den gängrelaterade brottsligheten där barn dras in i allt grövre brottslighet kommer behoven av platser sannolikt öka ytterligare. Vilket riskerar leda till än större platsbrist.

För att SiS ska kunna leva upp till kraven på myndigheten och alltid kunna ta emot de barn och unga som enligt socialtjänsten har behov av vård på särskilt ungdomshem. Måste det finnas tomma platser att tillgå. Ska verksamheten delas in i olika säkerhetsklasser och ungdomarna bara placeras på avdelningar med den säkerhetsklass som är mest lämplig. Måste det alltid finnas lediga platser inom varje säkerhetsklass. Alltså kommer det krävas fler lediga platser än med dagens system för att myndigheten ska kunna fullgöra sitt uppdrag.

SiS lyder under regeringen och grundfinansieras av staten. Ansvaret för den långvariga platsbristen faller alltså tungt på regeringen. Avser man att reglera om säkerhetsklasser måste man, genom finansiering och styrning, säkerställa att verksamheten har tillräckligt många vårdplatser så att systemet fungerar. Om detta inte görs riskerar barn att placeras på avdelningar med en högre säkerhetsklass och få sina grundläggande fri- och rättigheter inskränkta. Det är inte acceptabelt.

10.10.1 Behovet av att införa generella inskränkningar när det gäller tillgång till privat teknisk utrustning

I promemorian bedömer man att det finns ett behov av att införa generella inskränkningar i fråga om elektroniska kommunikationstjänster på särskilda ungdomshem och LVM-hem.

Akademikerförbundet SSR håller med om att det kan behövas generella begränsningar av tillgång till privat teknisk utrustning på hem med förhöjd säkerhetsklassificering. De placeras rätt att ta del av nyheter, kommunicera med närstående, socialtjänsten, hälso- och sjukvården och andra viktiga samhällsinstanser måste dock säkerställas i det vidare beredningsarbetet. Det finns

10.10.2 Generella begränsningar för unga som är dömda till slutna ungdomsvård

Akademikerförbundet tillstyrker förslaget, om att den dömdes egna teknisk utrustning för elektroniska kommunikationstjänster ska omhändertas under den tid denne verkställer slutna ungdomsvård på ett särskilt ungdomshem, under förutsättningar att det i beredningsarbetet tas hänsyn till våra kommentarer under 10.10.1 om säkerställd kommunikation.

10.10.4 Rätten att stå i förbindelse med en annan person genom elektronisk kommunikation och att följa vad som händer i omvärlden

Akademikerförbundet tillstyrker förslaget, som innebär att SiS i vissa fall får vägra eller begränsa elektronisk kommunikation, under förutsättningar att det

framgår att de placerade alltid ska ha rätt att kommunicera med sitt ombud, socialsekreterare, polisen, IVO och stödlinjer.

10.10.5 Användningen av elektroniska kommunikationstjänster i särskilda ungdomshem och LVM-hem där en förhöjd säkerhetsklassificering inte gäller

Akademikerförbundet SSR tillstyrker förslaget under förutsättningar att det tas hänsyn till tidigare kommentarer om rätt till kommunikation med vissa viktiga instanser och personer.

10.10.6 Avlyssna eller på annat sätt kontrollera kommunikation

Akademikerförbundet SSR tillstyrker delvis förslaget, men med vissa ändringar som redogörs för nedan. Förslaget innebär att det ska införas en möjlighet att avlyssna eller på annat sätt kontrollera elektronisk kommunikation.

Bestämmelsen ska gälla på samtliga särskilda ungdomshem och LVM-hem, d.v.s. oavsett säkerhetsklassificering. De som ska kommunicera med varandra ska i förväg informeras om avlyssningen eller kontrollen. Elektronisk kommunikation mellan den dömda, den unge eller den intagne och en advokat som biträder den unge, den dömda eller den intagne i en rättslig angelägenhet får inte avlyssnas eller på annat sätt kontrolleras.

Människor som utsätts för tvångsvård är i ett maktunderläge gentemot personalen. Det har genom olika undersökningar och granskningar visat sig förekomma övergrepp och maktmissbruk gentemot de vårdade på SiS. Särskilt utsatta har yngre flickor visat sig vara. Alla barn, unga och vuxna på SiS måste självklart ha rätt att kommunicera med sin socialsekreterare, polisen, IVO och stödlinjer utan att bli avlyssnade. Allt annat är orimligt.

10.10.7 Tidsobegränsade beslut och omprövning av beslut

Akademikerförbundet SSR avstyrker förslaget i sin nuvarande utformning. Förslaget innebär att beslut om inskränkningar i rätten att stå i förbindelse med en annan person genom elektronisk kommunikation eller att använda elektroniska kommunikationstjänster kan vara obegränsade i tid men ska omprövas fortlöpande och alltid inom 30 dagar från senaste prövning. När det inte längre finns förutsättningar för beslutet ska det upphävas.

I promemorian anges enbart argumentet att målgruppen har ändrats sedan nuvarande bestämmelse infördes, att antalet unga som har kopplingar till kriminella nätverk t.ex. har ökat betydligt. Det är inget giltigt skäl för att försämra rättigheterna för de intagna som inte är kriminella, och som fortfarande är stor.

10.10.8 Kontroll av personer som den unge, den dömd eller den intagne vill kommunicera med

Akademikerförbundet SSR tillstyrker förslaget att SiS i förväg får undersöka om den som kontakten ska äga rum med är dömd eller misstänkt för brott.

Heike Erkers
Förbundsordförande

Fredrik Hjulström
Socialpolitisk chef